

Komplexné hodnotenie
Doc.PhDr.Jozefa Košču, CSc.
vedeckého pracovníka Psychologického ústavu FFUK

Docent Dr.Jozef Koščo v psychológii začal pracovať v roku 1942 na Štátnom psychotechnickom ústave, a to ešte ako vysokoškolák. Dnes má za sebou temer 30 rokov nepretržitej práce v odbore psychológie a to najsamprv ako praktický psychológ, potom činný vedeckovýskumne, od č.1948, resp. 1951 pedagogicky na vysokých školách /pri výchove pedagógov a odborných psychológov/, publikačne, i ako organizátor v určitých úsekoch psychologického života u nás. S menovaným som pracoval rad rokov na spoločných pracoviskách, takže som mohol v jednotlivých etapách sledovať jeho odborný i osobný vývoj a jeho vedeckú a organizátorskú prácu. Pokúsím sa ju z niekoľkých základných hľadísk bližšie charakterizovať:

1. Vedeckovýskumná činnosť

Vo vedeckotvorivej práci J.Koščo je trvale zameraný na riešenie otázok v dvoch významných oblastiach súčasnej psychologickéj teórie a praxe:

a/ Problematika poradenstva v školskom a profesionálnom vývine v ekonomicko-technických a sociálnych podmienkach našej doby, i z hľadiska perspektív ďalšieho spoločenského vývoja neobyčajne významne prirerá na aktuálnosti a to tak svojím dosahom v praxi, ako aj v teórii psychologickéj ontogenézy a teórii osobnosti. Je zásluhou teoretickej i prakticko-organizátorskej práce a osobnej iniciatívy Dr.Košču, že pomohol prekonať skepsu, ktorá /v r.1950 - 54/ jestvovala voči psychológii tak, aby nezaostala za celkovým vývojom našej psychológie a v súčasnosti zaznamenáva významný rozvoj i celospoločenské uznanie.

Vo svojej dizertačnej práci, ako aj publikovaných štúdiách od r.1946 empiricky i teoreticky skúma vývin vzťahov k práci a povolaniu u školskej mládeže, proces adaptácie na povolanie u učňovského dorastu a posledne skúma aj otázky školského a profesionálneho vývinu u vysokoškolákov a vedeckých pracovníkov. Podrobuje výskumnej analýze prognostickú hodnotu subjektívnej výpovede jedinca o tom čím chce byť a dosah jeho realizovania na celkovú spokojnosť vo zvo-

lenom povolani. Jeho výsledky i správnosť prístupu k otázke potvrdili neskôr aj výskumy v zahraničí NDR, USA. Menovaný ďalej zaoberá sa vývojom a súčasným stavom poradenstva ako nástroja spoločenskej regulácie efektívneho pohybu pracovnej sily, i pomocníka adekvátnej sebarealizácie osobnosti každého inividua. Vystupuje s konštruktívnymi praktickými pripomienkami k jednostrannému chápaniu pracovnej a polytechnickej výchovy našej školy.

Osobitne treba vyzdvihnúť, že Dr. Koščo od počiatku rozvíjal teóriu a prax poradenstva na princípech, ktoré sa posledných 10-15 rokov sa vo svete presadili ako určujúce ďalší vývoj v tejto oblasti /prístup k otázkam voľby povolania ako procesu, celoživotná analýza profesionálneho vývinu a zmeny úloh i pozícií v ňom atp./. Je u nás priekopníkom idey komplexného a integrovaného chápania poradenstva a profilácie úloh poradenskej psychológie v jeho rámci.

Menovaného možno označiť i za hlavného autora súčasnej teoretickej a organizačnej koncepcie školského a profesionálneho poradenstva v SSR, ale aj v ČSSR. Uznania sa jej dostalo aj v medzinárodných reláciách /na porade socialistických krajín v NDR - Magdeburgu 1967, na konferencii Medzinárodnej asociácie pre profesionálne poradenstvo v Beograde 1970 a najmä tým, že bol poverený vypracovaním podkladového referátu a odbornou prípravou porady expertov UNESCO o úlohe orientácie a poradenstva v procese permanentného vzdelávania, Bratislava 1970/. J. Koščo má v tlači rozsiahlejšiu publikáciu o základných otázkach psychologického poradenstva v školskom a profesionálnom vývine.

b/ Problematika dejín psychológie je druhou oblasťou, v ktorej sa s. Koščo systematicky prejavuje. Sama osebe - ako súčasť teórie psychologických vied - sústreďuje v posledných rokoch zvýšenú pozornosť odborníkov ako nepostrádateľná dipenzia plánovitého rozvoja vedy, účinného riešenia každého problému. Menovaný vo svojich časopiseckých štádiách a rozsiahlejšej knižnej publikácii zameriava sa na teoretické otázky dejín psychológie, činiteľov vývoja psychologického myslenia a popri všeobecných dejinách

venoval viacero štúdií a článkov i problematike a predstaviteľom psychológie na Slovensku, v našich národných dejinách. Ak porovnáваме prístup menovaného k dejinám psychológie s podobnými prácami vo svete za posledných 5 - 6 rokov, možno konštatovať, že i pri všetkej faktovej dôkladnosti neostáva len na úrovni popisnej historiografie, ale všade sa usiluje o jasné teoretickoideologické poňatie problematiky z pozícií dialektického a historického materializmu, o pochopenie dialektiky vnútornej logiky vývoja disciplíny v jej návaznosti na širšie historickospoločenské, ekonomickotechnické súvislosti a rozvoj vied vôbec. Okrem radu nových postrehov a riešení v staršej časti dejín psychológie azda poprvé systematicky osvetľuje počiatky experimentálneho psychologického myslenia v staroveku a jeho spojitosti s praktickými skúsenosťami /vo výrobe, liečení, výchove atď./. V jeho najnovších štúdiách a prednáškach treba oceniť pokusy o prehodnotenie vývoja európskeho psychologického myslenia a vzniku systému vedeckej psychológie ako dialektického procesu teórie a praxe, teórie a aplikácie. Autorovi sa tým podarilo ukázať, ako v súčasnom systéme psychologických vied možno sledovať jednotu vývoja historického a vnútrologického. Najnovšia rozsiahlejšia stať o problematike systému a klasifikácie psychológie okrem funkcie prípravnej štúdie k charakteru vzniku vedeckého obdobia psychológie je základným príspevkom i k riešeniu otázky z hľadiska súčasného stavu teórie vied /vedy o vede/.

2. Pedagogická činnosť

Dr. J. Košče CSc. bol v rokoch 1948 - 1951 pedagogicky činný ako externista na býv. pobočke Univerzity Komenského v Košiciach. V rokoch 1951 - 1956 bol interným pracovníkom na Katedre psychológie, pedagogiky a školskej praxe Vysokej školy pedagogickej a Vyššej školy pedagogickej v Košiciach a Prešove, kde prednášal základné kurzy všeobecnej, vývinovej a pedagogickej psychológie. Po prechode na FFUK v Bratislave na Katedru psychológie a pedagogiky od r. 1957 až doteraz, počas pôsobenia na Psychologickom ústave FFUK a Ústave psychológie profesionálneho vývinu a poradenstva pri RUK, bol nepretržite pedagogicky činný

pri výchove odborných psychológov. Súčasne viedol prednášky a semináre z dejín psychológie a poradenskej psychológie, resp. v istých obdobiach /pedľa potrieb pedagogického procesu/ i z pedagogickej a ontogenetickej psychológie a zo základov psychologickéj diagnostiky. Jeho pedagogický úväzok, vzhľadom na nároky pedagogického procesu na danom i diaľkovom štádiu poslucháčov odboru psychológie často dosahujú, alebo i prekračujú výšku úväzku interného pracovníka katedry. V disciplinách, ktoré prednášal a prednáša, s. Koščo tvorivo pracuje a jeho pedagogická činnosť sa vyznačuje nielen veľmi dobrou úrovňou, ale i pôvodnosťou, reagovaním na nové poznatky a koncepcie v disciplinách a vzhľadom na ich charakter tiež ideologickou exponovanosťou. Je členom komisií pre záverečné skúšky absolventov odboru psychológie, komisie pre udeľovanie hodnosti PhDr a CSc.; vedie tiež ročníkové a diplomové práce poslucháčov. Z jeho iniciatívy zaviedlo sa 2-ročné postgraduálne štádium pre výchovných poradcov, kde popri prednášaní podieľal sa i na celkovom pedagogickom a odbornom usmerňovaní.

3. Vedecko-organizačná činnosť

Dr. J. Koščo CSc. patrí k tej generácii slovenských psychológov, ktorá od počiatkov musela zjednocovať praktickú činnosť psychológa, vedecko-výskumnú a pedagogickú činnosť v odbore, ako aj aktívne sa podieľať na ďalšom rozvoji vedného odboru a jeho špecializácii u nás, zabezpečovať budovanie pracovísk a profesie psychológa. Krátko po absolvovaní odchádza na východné Slovensko do Košíc, kde v priebehu 5-6 rokov vybudoval pracovisko aplikovanej psychológie /poradenstvo, výber a expertízy podnikom a inštitúciami/, ktoré keď v dôsledku administratívnych zásahov proti psychológii skončilo svoju činnosť malo vyše 20 zamestnancov, vybudované oddelenia, priestorové a laboratórne zabezpečenie atď., ako aj zorganizovanú poradenskú klientelu na celom východnom Slovensku /vyšetrovanie všetkých maturantov a v okresoch vybudovanú službu tzv. psychotechnických poradcov/. /Pobočka Štátneho psychotechnického ústavu, neskôr pomenovaná na odbočku Čsl. ústavu práce./ Všetko

toto potvrdzuje, že okrem odbornej kvalifikácie prejavil aj potrebné organizátorské schopnosti, viesť a zapracovávať kádre.

V rokoch 1946 - 1949 bol aktívnym členom vedeckých odborov Matice slovenskej v Turč.Sv.Martine /psychologického odboru/ a v Košiciach viedol Miestny psychologický krúžok MŠ ako prvý útvar tohoto druhu na Slovensku. Aj po prechode na vysokú školu v r.1951 až počes zapájal sa aktívne do psychologického diania nielen na Slovensku, ale i celoštátne. Bol členom vedeckej rady pri psychologickom pracovisku SAV, členom vedeckej rady Výskumného ústavu detskej psychológie a patopsychológie, Čsl. výskumného ústavu práce, vo Vojenskom psychologickom pracovisku, členom poradného sboru n.p. Psychodiagnostica, členom poradných sborov rôznych komisií pri Ministerstve školstva v Prahe, Povereníctve SNR, resp. Ministerstve školstva SSR, Min.práce a sociálnych vecí SSR, pri Slov.plánovacej komisii a pod.

Nepretržite veľmi aktívne pracuje v Čsl. a Slovenskej psychologickkej spoločnosti, kde zastával rôzne funkcie: tajomníka komisie, predsedu sekcie, predsedu Slovenskej psychologickkej spoločnosti, podpredsedu Čsl.psychologickej spoločnosti atď.

Osobitne treba podčiarknúť aktivitu menovaného pri znovaoživevaní, ideovo-spoločenskom, teoretickom a organizačnom budovaní poradenstva nielen na Slovensku, ale v celej ČSSR. V tomto smere bol aj hlavným organizátorom prvej celoštátnej konferencie o školskom a profesionálnom poradenstve v r.1961 v Bratislave, ktorá podstatne ovplyvnila aj legislatívne zabezpečenie budovania poradenskej siete na školách. Ako predseda celoštátnej komisie pre otázky voľby povolania a profesionálne poradenstvo pri MŠ v Prahe, zaslúžil sa o presadenie jednotného a integrovaného systému poradenstva, čo neskôr našlo svoj výraz aj v uzneseniach školskej a kultúrnej komisie SNR a vyhláske MŠ o budovaní jednotnej siete krajských poradenských útvarov /Krajských psychologických výchovných klinik a Stredísk pre voľbu povolania/. V r.1970 z jeho iniciatívy vyšla vyhláska MŠ SSR o budovaní psychologických poradenských

zariadení v okresoch, čo bolo potvrdené a odporúčané na ďalšie dobudovanie aj uznesením vlády SSR z februára t.r., ako súčasťou novej komplexnej starostlivosti o pracovnú silu a jej pohyb. Týmito akciami sa pôvodné teoretické koncepcie menovaného na úseku psychologického poradenstva v školskom a profesionálnom vývine začínajú dotvárať aj v praxi a uplatňovať ako reálna spoločenská služba.

Už počas práce na Psychologickom ústave FFUK a počas rokov 1968 - 1970 /ako to potvrdzujú elaboráty pre MŠ - pozri v priloženom prehľade hlavnejších prác / menovaný venoval značnú pozornosť aj problémom poradenstva na vyšších stredných školách, pri prechode na vysoké školy /smernica MŠ SSR o budovaní poradenskej siete na školách II. cyklu/, ako aj otázkam koncepcie výberového pokračovania a ďalšej poradenskej starostlivosti o študujúcich na vysokých školách. Tieto koncepčné práce sú v začiatkoch a idey obsiahnuté v príslušných elaborátoch /zásady schválené MŠ SSR - Slovenským výborom pre vysoké školy/ sú vecou ďalšieho vývinu, overovania a spresňovania dielčích etáp.

V rokoch 1968 - 1970 s. Koščo bol riaditeľom osobitného pracoviska pre uvedení problematiku /Ústav psychológie profesionálneho vývinu a poradenstva UK/, ktoré v rámci reorganizácie vedeckých pracovísk KUK skompletizovalo svoj príspevek v uvedenej oblasti, zapracovalo nových pracovníkov do tejto práce, a v oblasti teoretickej vytvorilo určitú bázu, na ktorej sa buduje aj v Odd. psychológie profesionálneho vývinu a poradenstva PÚ FFUK. I keď činnosť uvedeného pracoviska bola iba v počiatočnom štádiu, získala isté uznanie aj v medzinárodnom meradle, o čom svedčí aj fakt, že Ústav psychológie profesionálneho vývinu a poradenstva, ako aj menovaný osobne bol poverený odbornou a organizačnou prípravou medzinárodnej porady expertov UNESCO "O mieste a úlohách poradenstva v procese permanentného integrovaného vzdelávania" v novembri 1970. Priložená teoretická štúdia, aj celkový priebeh porady bol po zhodnotení zahraničnými účastníkmi a príslušnými štátnymi orgánmi SSR označený za veľmi úspešný.

4. Publikačná činnosť menovaného je podrobne dokumentovaná v osobitnej prílohe a svedčí o tom, že menovaný bol sústavne činný aj na úseku vedecko-výskumnom a rad jeho prác a rozvíjaných ideí je obohatením vedy nielen v našich československých, ale aj medzinárodných reláciách.

Prí celkovom hodnotení činnosti s. Košču treba vyzdvihnúť, že sa vyznačuje vždy sociálnou angažovanosťou, ktorá pozitívne podporovala ciele našej spoločnosti a využitie psychológie v nej.

Záverom som toho názoru, že vedecká erudovanosť a pedagogická a organizačná činnosť v odbore psychológie už po roky dosahuje u menovaného takej úrovne, že je mu možné zverovať samostatné riešenie náročných vedeckých problémov a vedenie pracovných teamov. Treba vyzdvihnúť, že v oblastiach, v ktorých Dr. J. Koščo CSc. pracuje, vykonáva u nás prácu priekopníka a preto musí nevyhnutne tak v oblasti teórie ako aj aplikáčnej činnosti mnohé otázky nevyhnutne riešiť úplne samostatne. Vo svojej práci vychádza z princípov marxizmu leninizmu o uplatnenie psychológie v našej spoločenskej a hospodárskej praxi. Tieto schopnosti preukázal svojou doterajšou teoretickou a organizačnou prácou.

So zreteľom na vyššie uvedené skutočnosti navrhujem, aby žiadosť docenta PhDr. Jozefa Košču, CSc. o priznanie vedeckého kvalifikačného stupňa I - vedúci vedecký pracovník bola kladne vybavená. Zaradenie do tejto funkcie / I/B / len odrazí stav, ktorý plne zodpovedá skutočnosti.

V Bratislave dňa 5. apríla 1971

T. Pardel

Prof. PhDr. Tomáš Pardel, DrSc.